

Nieuwe Bondsdag komt voor het eerst bijeen

[Achtergrond](#) - 25 oktober 2021 - Auteur: Marja Verburg

Dinsdag komt de nieuw gekozen Bondsdag voor het eerst bijeen, precies een maand na de verkiezingen. Met 736 zetels is het de grootste Bondsdag ooit. De belangrijkste taak tijdens de eerste zitting is het kiezen van een nieuwe voorzitter. Later, als het de SPD, de Groenen en de FDP lukt een coalitie te vormen, kiest de Bondsdag de nieuwe kanselier.

De vergadering van het nieuwe parlement wordt dinsdag om 11 uur geopend door Wolfgang Schäuble (CDU), die de afgelopen vier jaar voorzitter was. Dat hij de eerste zitting opent, is niet omdat hij voorzitter was, maar omdat hij het langst lid is van de Bondsdag - sinds 1972. Tot vier jaar geleden was de zogenoemde *Alterspräsident* het oudste lid van de Bondsdag in leeftijd. Dat was toen, net als nu, AfD'er Alexander Gauland (80). Om te voorkomen dat de rechts-nationalist de eerste vergadering zou leiden, werd [de regel destijds aangepast](#).

Omdat bij de eerste zitting alle Bondsdagleden aanwezig moeten zijn - en er dus geen afstand kan worden gehouden - gelden strenge coronaregels. Zo moeten alle afgevaardigden getest, gevaccineerd of genezen zijn. Degenen die dat niet willen, moeten op de bezoekertribune plaatsnemen. Een deel van de Bondsdagleden vreest dat de AfD de coronaregels als aanleiding neemt om herrie te schoppen en "zich publiekelijk en met geweld door de Bondsdagpolitie uit de plenaire zaal te laten verwijderen", schrijft [Handelsblatt](#). De AfD heeft zich al vaker tegen de coronaregels verzet.

Nieuwe voorzitter

Het belangrijkste agendapunt van de eerste vergadering is de verkiezing van de nieuwe voorzitter en vice-voorzitters. De voorzitter is [traditiegetrouw](#) een lid van de grootste partij. Dat was de afgelopen 16 jaar de CDU/CSU, maar sinds september de SPD. De sociaaldemocraten hebben [Bärbel Bas](#) (53) voor de functie naar voren geschoven. Zij behoort tot de linkervleugel van de partij en is sinds 2009 lid van de Bondsdag. Zij neemt op het moment dat ze gekozen is de leiding van de bijeenkomst van Schäuble over. Als afsluiting van de eerste vergadering wordt het Duitse volkslied door een blaaskwintet gespeeld.

Zetelverdeling

in de [20e Bondsdag](#) (sinds 1949):

SPD: 206

CDU/CSU: 197

Groenen: 118

FDP: 92

AFD: 82 (was 83, een AfD'er heeft zich afgescheiden en zit als fractieloze afgevaardigde in de Bondsdag)

Die Linke: 39

SSW: 1

De Bondsdag heeft 27 nieuwe zetels bij moeten plaatsen. De afgelopen vier jaar telde het parlement 709 zetels, ook al een recordomvang. In 2013 waren het er 631. Dat het aantal zetels niet vastligt, komt door het ingewikkelde [Duitse kiesstelsel](#). Duitse kiezers brengen twee stemmen uit, op een kandidaat in hun district en op een partij. Daarom zijn er twee soorten Bondsdagleden: degenen die via een district zijn gekozen en degenen die via de partijlijst van een deelstaat, de Landesliste, in het parlement komen. Als een partij meer directe kandidaten heeft gewonnen dan zetels, komen die kandidaten erbij in de Bondsdag. De andere partijen worden daarvoor in zetels gecompenseerd. Zo kan het aantal Bondsdagleden flink oplopen.

Bij deze verkiezingen heeft de CSU 45 van de 46 *Direktmandate* in Beieren gewonnen, maar met de *Zweitstimme*, de stem op een partij, deed de Beierse zusterpartij van de CDU het met 5,2 procent van de stemmen (31,7 procent in Beieren) heel slecht. De partij heeft dus veel meer zetels door de directe kandidaten dan waar ze volgens de partijstemmen recht op heeft. Daarvoor zijn de andere partijen gecompenseerd.

Jonger en diverser

De Bondsdag is vergeleken met de afgelopen vier jaar iets diverser en iets jonger geworden, schrijft [de Süddeutsche Zeitung](#). Het aandeel vrouwen in de Bondsdag is 34,7 procent (tegenover 31 procent in de vorige periode). In totaal hebben 83 van de 736 afgevaardigden een migratie-achtergrond (11,3 procent, tegenover 8,2 procent in de vorige periode). Het merendeel is afkomstig uit het [bedrijfsleven en het bestuur](#), velen zijn jurist. Ondervertegenwoordigd zijn mensen met praktische en sociale beroepen en boeren. 279 Bondsdagleden zijn nieuw in het parlement. De gemiddelde leeftijd is 47,5 jaar (tegenover 49,4 jaar in de vorige periode). Het jongste Bondsdaglid, Emilia Fester van de Groenen, is 23 jaar. Voor het eerst nemen [twee transgender vrouwen](#) in het Duitse parlement plaats, beiden

van de Groenen.

Een heikel punt is hoe de partijen in de Bondsdag worden geplaatst. Voor de eerste zitting is bepaald dat de AfD-fractie rechts in de zaal plaatsneemt, daarnaast de FDP-fractie, dan volgen de afgevaardigden van de CDU/CSU, Bündnis 90/Die Grünen en de SPD en geheel links zitten de parlementariërs van Die Linke. Die vormen geen fractie maar een zogenoemde 'groep', omdat ze de kiesdrempel van 5 procent niet hebben gehaald. Omdat ze wel genoeg (= meer dan drie) directe mandaten hebben gehaald, geldt voor de partij een uitzondering, al hebben ze als 'groep' minder rechten en spreektijd. Ook de partij van de Deense minderheid, de SSW, wist overigens via een uitzondering op de kiesdrempel een zetel in de Bondsdag te bemachtigen. Partijen van erkende minderheden zijn uitgezonderd van de kiesdrempel als ze genoeg stemmen voor een zetel behalen.

Als het aan de FDP ligt, wordt de zitvolgorde van de partijen in de Bondsdag aangepast. Dat kan als genoeg partijen daarmee instemmen. De liberalen willen niet nog eens vier jaar naast de AfD zitten. "Dat is geen pretje", [zei FDP-vice-fractievoorzitter Thomae](#) daar onlangs over. De afgevaardigden zijn vaak luid, opruiend en irritant, vinden de liberalen. Maar ze willen ook graag meer naar het midden omdat ze zichzelf als middenpartij zien. Samen met de SPD en de Groenen, met wie ze [coalitie-onderhandelingen](#) voeren, vormen ze dan het middenblok in het parlement. Wat de FDP betreft nemen de christendemocraten de komende jaren plaats naast de AfD. Maar die willen dat ook niet.

Merkel op eretribune

Als het de SPD, de Groenen en de FDP lukt een meerderheidsregering te vormen, is het aan de Bondsdag de nieuwe kanselier te kiezen. Het parlement doet dat op voordracht van de bondspresident. De partijen verwachten zelf dat ze voor kerst een regering rond hebben. Dan zou -zoals het er nu naar uitziet - [SPD-leider Olaf Scholz](#) in december tot kanselier kunnen worden gekozen.

Anders dan in Nederland zijn de Duitse regeringsleden ook lid van de Bondsdag. Maar voor kanselier Merkel geldt dat niet meer: zij was niet verkiesbaar bij de Bondsdagverkiezingen in september. Toch blijft ze, tot er een nieuwe regering is gevormd, demissionair kanselier. In die hoedanigheid zit ze bij de eerste Bondsdagzitting op de eretribune, samen met onder meer bondspresident Steinmeier.

Artikel:

<https://www.duitslandinstituut.nl/artikel/46734/nieuwe-bondsdag-komt-voor-het-eerst-bijeen>